

ÉVA

Sokszor hallgattam vissza ezt a félórás anyagot. Rosszul éreztem magam, mert hazudtam neki. Ha elmondtam volna az igazat, talán nem tárulkozik fel ennyire – semmi közöm az önkormányzathoz, írni akartam az itteni-ekről, és először őt választottam. Haragudtam magamra, mert kikapcsoltam a diktafont, sokkal átfogóbban, mélyebben és pontosabban is meg lehetett volna írni ezt a beszélgetést. De minél többször hallgattam vissza a felvételt, és minél többször gondoltam át az elhangzottakat, annál világosabbá vált számomra, hogyha ezt lejegyzem, akkor egy elesett, törékeny nő bizalmával élek vissza.

Az Acélgyári út elején, a sorompónál álltam, figyeltem a járókelőket. Három nagy szatyorral battyogott erre a város felől. Látszott a tartásán, hogy nehezen bírja a csomagokat, kissé görnyedt hátú, ráncos, de szép arcú, vékony nő volt. Egy kis gondolkodás után odamentem hozzá, bemutatkoztam, az önkormányzattól vagyok, mondtam, egy rehabilitációs program keretében fel fogjuk újítani a területet, közvélemény-kutatást végzek, hogy megtudjam, mire van szüksége az itt lakóknak. Letette a szatyrokat, végignézett rajtam, és megakadt a szeme a nyakamról lógó fényképezőgépen. Gondolkozott, hogy ez vajon elég bizonyítéka-e annak, hogy hivatali személy vagyok. Elé jön a fia, Lóri, mondta, majd ő segít, de addig szívesen válaszol egy-két kérdésre. Általánosságokról beszélgettünk, mióta lakik itt, hány gyermeke van, családi helyzet, munkahely, ilyesmik. Negyed-órája álltunk már az utcán, de Lóri nem jött. Megfogtam a szatyrokat, ha nincs ellenére, akkor elviszem, nem akarom feltartani, de nagyon érdekes dolgokat mond, szívesen beszélgetnék vele hosszabban is, mert interjúkat is kell készítenem, és fontos lehet a véleménye.

A lakásáig kísértem, szabadkozott, hogy rendtlenség van, majd később folytatjuk. Nem ő, hanem Lóri hívott be, közvélemény-kutató, visszhangozta az anyja szavait, amikor Éva kinyitotta az ajtót, akkor jöjjön, megmondom én, mit kell itt csinálni. Bement a szobájába, hogy mindjárt hoz valamit, de nem derült ki, mit akar mutatni, elfelejtett visszajönni. A szemben lévő szobában hangosan szólt a zene, alig hallottuk egymást Évával. A

lánya, Kinga pár perc múlva kezébe nyomta az asszony kétéves unokáját, Csillát, hogy vigyázzon rá, neki mennie kell. Így ment ez mindig. Ha Kingának nem volt dolga, akkor otthon feküdt, bömböltette a tévét, a kislánya azt csinált, amit akart, fiatal anyukája még arra sem vette a fáradságot, hogy esténként megfürdesse. A fiú, Lóri egy fokkal kedvesebb volt, de ha ivott, durva viccekkel ugratta Évát, és mikor az asszony kifakadt, hogy hagyják már őt békén, miért kell folyamatosan baszogatni, akkor Lóri az asztalra csapott, majd ordibálva a szobájába ment, meg volt sértődve, mert az ő humorát senki sem értékeli. Természetesen mindezt akkor még nem tudtam, másnap mesélte el. Értetlenül álltam a hangzavarban, bámultam a földön heverő cipőket, papucsokat, gyerekjátékokat, a fekete foltokat a falon, talán a kisgyerek fogdoshatta össze a hűtő ajtaját is. Éva nagyon szégyellte magát, idegességében pakolni kezdett. Megállapodtunk, hogy másnap, nyugodtabb körülmények között találkozunk egy cukrászdában, a belvárosi Tavasziban. Természetesen fizetek az interjúért, mondtam, mire ő lesütötte a szemét.

Pontosan érkezett, tizenhét órakor. Zavart volt, leejtette a táskáját, és mikor leült, belerúgott az asztalba. Megkérdeztem, hogy milyen sütit szeretne, azt mondta, csak a tegnapi miatt jött, bocsánatot akart kérni a gyerekek nevében, nem ilyenek ők, nagyon rendes emberek, csak pont rosszkor érkeztem. Némi unszolás után franciakrémest vettem neki, meg ásványvizet, én kávét ittam. Elővettem a diktafont, rögzíteném a beszélgetést, ha nem bánja, ez a felvétel hivatalos anyag lesz, nem kerül ki sehová.

Kezdetben ugyanazokat mondta el, mint előző nap, hogy tizenkét éve laknak itt, elvált, a Sirilla Bútorgyárban dolgozik, három gyermeke van. Arra kértem, hogy beszéljen a legidősebb fiáról, aki Debrecenben élt. Éva nagyon becsülte őt, hiszen önerőből szerezte meg a diplomát, mert abból a kis pénzből, ami a családnak havonta befolyt, nem tudtak neki segíteni. Úgy tűnt, hogy a nagyfia az egyetlen jó dolog Éva életében, ha róla beszélt, mosolygott. Igazi anya–fia kapcsolat volt az övék, nagyon szereti, sokszor mondta neki, de csak telefonba. Attila már nem járt haza, összeveszett a testvéreivel, akik vele is úgy viselkedtek, mint Évával, le akarták húzni, azt hitték, hogyha egyetemre járt, és még ennie is volt mit, nyert a lottón. A fiú akkor a mesterszakot végezte, kitört innen, kétszeresen küzdött a megélhetésért, egyrészt a mindennapi gondokat kellett legyőznie, másrészt a származás tényével is kezdenie kellett valamit, hiszen lehetett közöttük bármilyen jó a kapcsolat, Attilát mégiscsak a szegénységbe húzta vissza az anyai szeretet.

Egyedül a lélegzetvételén hallatszott, hogy sírt. Miután leállítottam a diktafont, kifakadt, hogy a volt férje a hibás, ő az oka mindennek. Amit Éva tiltott, azt a férje engedte, ezért a gyerekek nem tisztelték már az anyjukat, a szavára sem adtak, ő mindig csak a száját járatta. Hat évvel ezelőtt váltak el, huszonkét esztendőnyi házasság után. A férfi nagyon öntörvényű volt, megrögzött költekező, egymás után halmozta a kölcsönöket, hozzányúlt a gyerekek tanulmányaira félretett összeghez, házimozit vett a pénzből, motort, csupa olyan dolgot, amire nem volt szükségük. Tibor, így hívták a férfit, nem ivott, és egyáltalán nem volt agresszív ember. Errefelé sok az alkoholbeteg, verik a feleségüket és a gyerekeket, naplopók, de Tibor rengeteget dolgozott, mindig élelmes volt, megfogta a munka végét, bár csinált olyan dolgokat is, amiket Éva nagyon nehezen tudott lenyelni. Például egyszer ellopta a kollégája fizetését. Egy boltban voltak, a férfi valamit kivett a zsebéből, és kirántotta a befőttesgumival összekötött bankjegyeket. Tibor gyorsan rálépett, közben zavartalanul beszélgetett a neki háttal álló kollégájával. A férfi átment egy másik árusorba, akkor Tibor lehajolt, és eltette az összeget. A másik ilyen dolog a gyerekek eltékozolt pénze volt, mostanra már milliós nagyságrendű megtakarításuk lehetne.

Már zaklatottan, indulatosan beszélt, itt azonban elcsuklott a hangja, milyen anya az, aki be tudja vallani magának, hogy semmirekellők a gyerekei, kérdezte halkán. Attila kivételével csak a nyolc általánost végezték el, a szakközépből kimaradtak, háromjegyű számokat nem bírtak összeadni, Lóri folyton váltogatta a munkahelyeit, itt ez nem tetszett neki, ott meg az, állandóan kevesellte a pénzt, igaza volt, de nyolc általánossal sohasem fog többet keresni, ráadásul ivott, egyre sűrűbben. Kinga nem akart dolgozni, mert jó pénzt becsületes munkával nem lehet kapni, legalábbis ezt hangoztatta a lány. Mit gondolk, milyen élet ez, kérdezte. Éva nyolcvanötezer forintot keresett, ehhez jött a Csillára kapott családi, és Lóri alkalmi munkából származó, nevetségesen kicsi bevételei, ez így együtt nem volt százötvenezer forint, gondoskodni a pelenkáról, sakkozni a számlákkal, szelektálni, kajára negyvenezer, ha maradt, az tízezret jelentett egy hétre, néha a gyerekei is loptak tőle, még arra sem vették a fáradságot, hogy visszategyék a pénztárcát a táskájába, otthagyták kifosztva az asztal közepén. Attila néha segít, utal egy húszast, de most lakásra spórol, hogy ne kelljen egész életében albérletben rohadnia. És Tibor nem törődik a gyerekeivel, a rokonok, kérdeztem, nem, válaszolta, Tibor azt mondta, hogy nem fogja melegíteni Éva piccsáját, Lóri és Kinga azt hitték, hogy ha az anyjuk nem volna, akkor az apjuk segítene nekik, egyedül Attila látta az igazságot, ő már régóta nem

beszél az apjával, a nevét is megváltoztatta. A rokonok meg hátat fordítottak a családnak, a válás után kijelentették, hogy Éváék nem tartoznak hozzánk. A gyerekkoráról érdeklődtem, hol nőtt fel, milyen körülmények között, de már nem akart válaszolni. Pár dolgot még mondott, a pénzről, közeli és távoli rokonokról, aztán kijelentette, hogy ő tényleg csak azért jött, mert szégyellte magát a történetek miatt, már így is túllőtt a célon, bocsánatot akart kérni, ehelyett kibeszélte a gyerekeit. És már vette is a táskáját, felállt, megköszönte a süteményt, kiviharzott az ajtón.

Az élete olyan volt, mint egy hatalmas, iszapos gödör, az alján lévők próbálták kimászni belőle, de kétségbeesésük miatt nem figyeltek egymásra, húzták, lökték, taszították a mellettük lévőket, sokszor már csak daczból, mert a felelőtlen ütések miatt sértve érezték magukat. Éva valahol a gödör közepén állt, derékig süllyedve az iszapban, onnan figyelte a gyermekeit, nyugtatta, irányította őket, remélte, hogy nemcsak Attilára, hanem Lórirra, Kingára meg Csillára is felnézhet majd egyszer, és integethet nekik. Ahányszor csak találkoztam vele, ez a kép jutott az eszembe. Amikor hagyta, segítettem vinni a csomagjait, érdeklődtem a gyerekek felől, ő néha megkérdezte, hogy mikor kezdjük el felújítani az utcát. Egy idő után nem kért a segítségemből, bezárkózott előttem. Lehet, hogy ő tényleg a felújítást várta, és a tétlenül eltelt hónapok, évek után azt hitte, nem fontos a története. Néztem imbolygó, görnyedt hátát, szurkoltam neki, hogy ha Lóri nem is jön elé, ő hazaérjen, mielőtt leszakadnak a szatyrok fülei.

ÉJFÉL UTÁNI RIPORT A KÉK ACÉLBAN

Aznap este szinte csak fiatalok voltak a kocsmában. Két öreg üldögélt ugyan a pultnál, de még az arcukat sem lehetett látni, úgy bámultak a poharaikba, mint az az ember, aki egy kút vizében pillantotta meg önmagát először, és nem tudván mit kezdeni a látvánnyal, kifejezéstelenül figyelte az ismeretlen arcot a mélyben. Rajtuk kívül Barna ült még a helyiségben, menni készült, többször próbált már felállni, de még nem gyűjtött elég erőt az elhatározáshoz. Két-háromfős társaságok beszélgettek, kamasz fiúk és lányok vegyesen, feleseztek, olyan harsányak voltak, hogy meg voltam győződve, éjfél előtt senki sem fog hazamenni. Nagyon meglepődtem, amikor tizenegy óra körül elkezdtek szálingózni az emberek. Éjfélre csak Paliék maradtak a Kék Acélban, a többiek talán csak alapozni jöttek, Ágyas Jani

nagyon olcsón mérte a szeszt, könnyebb volt berúgni nála, mint bárhol a városban.

Rajtuk kívül is voltak társaságok az utcában, de Paliék különösen összeszeszokott bandának tűntek. Sokat gondolkodtam azon, hogy vajon mitől másabbak ők, mint a többi Acélgyári úti kamasz. Aztán rájöttem, hogy valószínűleg csak én látom őket különlegesnek. A későbbiekben másokkal is készítettem riportokat, tudtam, hogy mindenkinek megvan a saját keresztje, de azon túl, hogy ki hogyan élte meg a sorsát, sok hasonlóságot fedeztem fel az élettörténetek között. Azt hiszem, azért is kötődtem ennyire Paliékhoz, mert az életük tipikus acélgyári krónika volt. Úgy éreztem, hogy rajtuk keresztül az egész környékhez közelebb jutok.

Tamásról azt beszéltek, csodagyerek, olyan, mint az esőember, ha leesik egy skatulya, megmondja, mennyi gyufa van benne. Egyesek úgy vélték, hogy oda sem kell néznie, a gyufaszálak ütődéseit számolja, nagyon érzékeny fülei vannak, abszolút hallás, nagy zenész lesz belőle. Az utca lakói persze sosem gondolkodtak el azon, hogy hangszer nélkül hogyan válhatna Tamás világhíres muzsikussá, nagyon szerették a fiút, segélyosztáskor több körre is meghívták. Szülei átlagos emberek voltak, az apjának a híradó meg pár fröccs kellett a nyugalomhoz, az anyja kiállt az utcára, pöfélélt, és minden ismerősének elmondta, hogy a férjére nem lehet rosszat mondani, bár dolgozni nem szeret, de nem is veri őt. Csendes, elvásott életük volt, belefásultak a pénztelenségbe, és mivel változtatni nem tudtak a helyzetükön, arra ügyeltek, hogy hátralévő napjaik békességben teljenek el. Ritkán szóltak egymáshoz, így elkerülték a veszekedéseket. Tamással sem vitakoztak szívesen, csinálja a dolgait, majd csak lesz belőle valami. A fiú láncdohányos volt, meg sem várta, hogy elégjen a szál, a felénél elnyomta, és újat vett elő. Nem tette egyből a szájába, kicsit még forgatta a kezében, morzsolgatta a végét, ezért hegyes, csúcsokban végződő cigarettái voltak. Művészien tudott cigizni, beszívta kétoldalt az arcbőrét, középső és mutatóujja közé csíptette a szúrósra formázott fehér gerincet, aztán finoman az üvegek közötti konzervdobozva pöccintette a szál végén megroggyant hamut. Nem emlékezett pontosan, hogy mióta szívja, olyan tíz éve, szokta mondani, de arra a kérdésre, hogy mennyi idős, sosem válaszolt. Mennyinek gondolsz, kérdezett vissza pajkosan, kinézett huszonháromnak is, mikor ezt mondtam, nevetett.

Tizenhét vagyok, senki sem hiszi el nekem, férfivá nem válik az ember, annak születni kell, mondta Pali, a legidősebb gyerek a bandából. Ő nem titkolta a korát, szeretett kérkedni velem, mert olyan erős szőrzet borította az

arcát, akár egy harmincévesnek. Nem volt hosszú szakálla meg nagy bajsz, csak sűrű és feltűnően sötét borostái voltak, folyton azzal dicsekedett, hogy ez mennyire tetszik a lányoknak, imádják, ha sebes a combjuk. Pali a farka méretére is büszke volt, ha sokat ivott, mutogatta is. Aki kételkedett a szavaiban, az hamar megbizonyosodhatott afelől, hogy igazat mond-e, ugyanis a fiú elég gyakran volt részeg. Korán kezdett inni, akárcsak Tamás meg a többiek, hamar rákapott a drogokra is, mikor megjelentek a herbál cuccok, olyan olcsón mérték a grammokat, hogy könnyebb volt hozzájutni egy-két pakethez, mint akkora mennyiségű alkoholhoz, ami taccsra vágja őket. Pali anyai nagynénjével élt, apja autóbalesetben halt meg, az anyja külföldön dolgozott egy éjszakai bárban táncosnőként, havonta küldött pénzt, írt pár sort is, jókívánságokat, hogy reméli, jól tanul a kisfia, és sikerült feltalálnia magát az életben. A fiú könnyűszerrel tudott volna herbált árulni az utcában, de voltak nála szemfülesebb lakók, akik már sokkal korábban felismerték a terjesztésben rejlő biztos anyagi forrásokat. Paliék egyszer csak azt vették észre, hogy már ők is Malvintól veszik az anyagot, aki az egyik kolónialakásban lakó, ártatlan külsejű öregasszony volt. Ha az ember ránézett göndör hajára, aranyszínű műanyag keretes szemüvegére, kötött pulóverére, eszébe sem jutott volna, hogy az asszony miket rejteget bokáig érő szoknyája alatt. Biztos álca, gondoltam magamban, mikor megtudtam, hogy Malvin mivel egészíti ki a nyugdíját. Szinte hihetetlen, hogy egy kora miatt meggyengült ember képes barátkozni az olyan kölykökkel, mint Paliék. Nem voltak buta gyerekek, de látszott rajtuk, hogy több éve megszokták nélkül hódoltak káros szenvedélyeiknek. Meg voltam győződve arról, hogy Pali előbb-utóbb úgy végzi majd, mint egy beszívott Raszkolnyikov, láttam magam előtt, ahogy lesújt a baltával Malvinra, átkutatja a lakást, majd az acélgyár betonkerítésének dőlve belekóstol a zsákmányába. Persze nemcsak ők szívtak, más kölykök is, meg középkorúak, idősek. Pali néha egyedül is elment az öregasszonyhoz, azon kevesek közé tartozott, akiket az aszott drogárus beengedett a lakásba, előfordult, hogy a fiú több órán keresztül bent volt, senki sem tudta, hogy ilyenkor mit csináltak.

Gibbon visszakérdezett, miért, te hány éves vagy. Válaszoltam neki, hogy huszonnégy, nahát, ütötte össze a tenyerét, akkor elnézést kér, hogy letegezett. A tizenöt éves fiúra görnyedt háta és hosszú kezei miatt ragadt ez a név, meg azért, mert a szeme körül sokkal sötétebb volt a bőr, mintha a kialvatlanságtól már a homloka is kékülni kezdett volna. Ezt a nem mindennapi jellegzetességet nagyapjától örökölhette, neki még sötétebb karkái voltak, bár az öreg már régóta nem dolgozott, csak üldögélt az utcán,

és mikor leizzadt a napon, akkor a sapkáját ledobta a földre. Éjszakára jókedve lett, mert szinte mindig csörgött pár száz forint a viseltes fejfedőben, pedig itt élt már harminc éve, mindenki tudhatta, hogy nem koldul. Gibbont a nagyszülei nevelték, édesanyja átvitte az anyósához a pár éves gyereket, hogy vigyázzon rá addig a néni, még ő elszalad a boltba, aztán nem jött vissza a fiáért. Egy darabig az apja családja nevelte a fiút, de a család bizonytalan anyagi helyzete miatt hamarosan a keresztapjánál kötött ki, ám ott is csak pár hónapig lehetett, mint egy focilabdát, passzolgatták Gibbont a rokonok, végül az anyja szüleihez került, az Acélgvári útra. Nem volt ellenére, hogy így hívták, örült, hogy a köznapi Tamás meg Pali helyett valami kirívó neve van, büszkén viselte, nem úgy, mint hosszú, szinte térdéig érő kezeit. Nagy, lapát tenyere volt, ami verekedéseknél igencsak jól jött, de komikussá tette a járását, mintha két tányért lóbált volna a térdje mellett. Senki sem ugratta, tudták, hogy nem szereti a vicceket. Tizenöt, de többnek néznék ki ebben az ingben, mondta, és az ingemre mutatott. Többször próbálta meg elkérni tőlem, még fizetni is akart érte, az sem érdekelt, hogy az ing ránézésre sem volt rá jó. A könyökéig ért volna az ujjja vagy egy kicsit tovább, de Gibbon többször is mondta, hogy ilyenben úriembernek érezné magát. Ő volt az egyetlen a Kék Acélba járó fiatalok közül, aki karórát hordott, és még éjszaka sem vette le a napszemüveget, folyton illatozott a nyaka, az átvitt esték folyamán többször is kiment a mosdóba bekölnizni magát. Nem spórolt a dezodorral, szaglott, mint a bejárat előtt a csikkokkal teletűzdelt muskátli ládák. Azt mondják, egyszer, mikor rendelt, még Ágyas Jani is összehúzta az orrát, pedig ő olyan stabil arcvonásokkal bírt, akár egy acélszfinx. Gibbon éppen a vécéből jött, ahol magára engedte a maradék Axot, éjfél felé járt az idő, sokadik vodkakörön volt már túl, ezért imbolyogva járt. Odatámolygott a pulthoz, rávágott pár pénzérmét, kért egy Arany Fácánt. Az egyik kezével támaszkodott, a másikkal meg az övét próbálta becsatolni (vadonatúj bőrvö volt, egy doboz cigiért szerezte az egyik segélyestől, aki aznap reggel az öv mellett nagy mennyiségű vodkával is megajándékozta magát, és miután elfogyott a pénze, bármit megadott volna egy szál cigarettáért), ezért nem láthatta, ahogy Ágyas mély lélegzetet vesz, és kiemelt egy üveget a hűtőből. Aztán közelebb lépett az övével babráló Gibbonhoz, a kezébe adta a Fácánt, hogy a gyereknek még az üvegért se kelljen nyúlnia, és egyből visszaindulhasson Paliékhoz.

Krissz egyáltalán nem bírta az italt, de tartotta a lépést. Az ötödik feles után csukódtak a szempillái, le-lehanyatlott a feje, és mikor az álla a mellkasához ért, hirtelen felébredt. Már a második feles után megváltozott

a viselkedése, hangosan beszélt, és mindenben röhögött. A harmadik stampedi is nehezen ment le a torkán, de a negyedik adta meg a kegyelemdőfést, sírni kezdett, szidta az anyját. Az anyja olyan dagadt volt, mint Piros, csak nem volt alkoholista, meg nem volt olyan zsíros a haja, de minden másban hasonlított hozzá, legfőképpen a megzabolázhatatlan nemi vágyak terén. Krissz anyja, Franciska volt az utcában a kúróavató, vagyis hozzá jártak a szűz kamaszok, mert olcsón dolgozott, és aki kielégítette, attól nem kért pénzt a szolgálataiért. Sötétedés után jöttek, volt, hogy egészen hosszú sor alakult ki az ajtó előtt, fiatalok, középkorúak vegyesen, visszatérő vendégei is voltak, nekik lehetséges volt a hitel is, nem kellett egyből fizetni, ráért segélyosztáskor, így Franciska is jól járt, hiszen az ittasan érkező férfiaknak nem volt elég egy menet, csörgött még pénz a zsebükben. Szinte mindenkivel volt már az utcából. Reggelente, amikor kiporolta a földszintes kolónialakás ablakában a lepedőt, elpirultak a pelyhedző álló járóke-lők, szemérmesen néztek fel a húsos ajkú asszonyra, aki egy éjszaka fiúból férfivá varázsolta őket. Az idősebbek diszkréten kezelték a helyzetet, tartózkodva, mint valami távoli ismerősnek, úgy intettek neki. Krissz-szel el-lentétben Franciska minden bizonnyal ismerte a fiú apját, csak nem volt biz-tos abban, hogy ki lehet az, kis túlzással bármelyik férfire rámutathatott volna az utcából. Kezdetben türelemmel válaszolt az apukájáról érdeklődő Krissz kérdéseire, volt egy időszak, amikor pénzt adott neki, hogy mind-egy az, fiam, itt van ötezer forint, csak menj valahova, anyának most dol-goznia kell, de a fiú nem hagyta annyiban a dolgot. Végül Franciska kikelt magából, hogy mit bánom én, ki az apád, farka volt annak is, mint neked, takarodj. Esténként a konyhába küldte ki a fiút, de Krissz nem bírt alud-ni az ágy nyikorgásától meg a nyögésektől, ezért általában máshol töltötte az éjszakát. Az ötödik feles nagyon nehezen ment be neki, látszott rajta, hogy hamarosan okádni fog, aztán meg nincs az az isten, aki felébreszti, mondta Tamás, aki folyton baszogatta Krisszt, mert tizenhárom életével ő volt a legfiatalabb a társaságban.

Gyere, vigyük ki levegőzni, szólt Tamás, a fiú hóna alá nyúltunk, és el-indultunk vele a terasz felé. Kint Tamás megkért, hogy tartsam már egy ki-csit, mert ő sodorna magának egy szálát, csak bent hagyta a dohányzacskó-ját, a muskátlis ládából kellett kibányásznia a csikkeket, azokból morzsolta ki a megszenesedett dohányt. Már ő is elég részeg volt, megszedült, elejtette a zsebéből előhalászott skatulyát. Rám nézett, és azt mondta, tizenhat.

HERBÁL

Szakadt alakok állnak az útszéli szemeteseknél, kis szatyrot vesznek elő, abba rámolják a dekkeket. A buszmegállók körül hosszabb szálak is találhatóak, azokat már ott elszívják, a kisebb csikkekből majd később, egy szélvédett helyen sodorják ki a dohányt. Az utcában sokszor látom ezt, legtöbbször hónap végén, amikor kenyérhéj helyett a körmüket rágják az emberek, és már annyira feszültek, hogy ha egy barna szofi és egy kiló csirkemell közül kellene választaniuk, akkor gondolkodás nélkül az előbbiért nyúlnának. Ilyenkor elkezdik gyűjtögetni a járdába taposott cigarettákat. Ezt napjában többször is megteszik, miután rágyújtottak, ők is elhajtják a szűrőig szívott cigit, így sokszor előfordul, hogy például a szomszéd abból csavarja ki a maradékot, ha van, amit a mellette lakó dobott el, de az is meg-esik, hogy valaki ugyanabból a csutkából próbálja meg kinyerni a benne maradt dohányt, amelyiket fél órával ezelőtt ő pöckölt a járdára. Ám a környéken nem az összeköpködött és -hugyozott járda teszi rizikóssá a csikkezést. Sokkal nagyobb veszélyt jelent a herbál, aminek grammját ötszáz forintért méri Malvin néni, az utca legkeresettebb dílere.

A vásárlók maguk tekerik be az anyagot, és csak fényes nappal bújnak el. Estefelé, mikor már úgysem jár ide olyan, a nyílt színen szívják, és ahogyan más a bolti cigi csikkjét, úgy dobják el a herbálfűt. Így bármikor meg-eshet, hogy a csikkezők közül valaki anélkül szív biót, hogy tudná, mitől érzi furcsán magát. Persze az emberek akkor sem tudják, ha szándékos droghasználók, lehetetlen megmondani, hogy mi kerül a pakettbe. A legtöbb díler interneten rendeli az alapanyagot, egy acetonban oldódó fehér port, amelyet feloldás után dohányra vagy levélmorzsalékra spriccel.

A használók szórakozni szeretnének, jól érezni magukat, lazításra, kikapcsolódásra vágnak, vagy csak egyszerűen ki akarják sütni az agyukat. Nincs pénzüik italra vagy más drogra, a herbál pedig pár száz forint, annyit még az árokból is össze lehet szedni. A biofű könnyebben beszerezhető, mint a marihuána, és sokkal olcsóbb, mint az alkohol, mindenki jól jár az adásvétellel, aki árulja, az normálisan felruházódik, befizeti a számlákat, aki pedig veszi, az örül, mert ennyi pénzből úgysem lehetett volna berúgni. Nem egy családról tudok, ahol a gyerekek mellett a szülők is fogyasztók. A tizenévesek persze nem gondolnak bele abba, hogy valójában mit is csinálnak. Ha valaki a szemükre veti, hogy kit vertek össze az éjszaka, akkor nevetnek, és ráfogják a bogyókra meg az italra, amikhez valahogyan hoz-

zájuttak a jól sikerült este folyamán. Ha a szülők nem is, valaki az utcából úgyis ráveszi a kezdőket, hogy próbálják ki, nem káros, ez bio, kurva jó.

*

Z. Ferenc nem emlékszik, mikor volt utoljára tiszta. Ő véletlenül próbálta ki a herbált, négyen cigiztek a vegyesbolt mögött, Feri később érkezett, megkínálták pár slukkal. Megszédült, de nagyon jól érezte magát, ha behunyta a szemét, manókat látott, akik vésővel birizgálták a nyelvcsövét. Mikor elmondták neki, hogy mit szívott, megijedt, de aztán megnyugtatták, hogy a cucc teljesen rendben van. Akkor nyugodott meg igazán, amikor kiderült, hogy milyen olcsó, hiszen ez olyan jó érzés, hogy mindenkinek meg kellene tapasztalnia.

B. István tizenhat éves, kereskedelmi szakközépiskolába jár, kilencedikes. Azt mondja, a biótól sokkal jobb lesz minden, a zene, az ízek, még a nők is, ő akkor érzi jól magát, ha beáll, csak menni az éjszakában, úzni az ipart. Pisti nem érti, hogy miért baj az, ha az emberek jól érzik magukat, ki kell engedni a szelepet mindenkinek. Kérdésemre, hogy milyen szelepet kell kiengednie egy tizenhat éves tanulónak, nem válaszolt egyértelműen, a pénz és az élet számít, mondta, nincs meg egyik a másik nélkül, ezeket kell hajtani. A fiú kétszer volt kórházban herbál miatt, az első alkalommal elájult, a másodiknál meg verte a falat, a barátai hívták a mentőket, ő nekítámadt az ápolóknak, szólni kellett a rendőrségnek is. Az iskolaigazgató már többször felszólította a szüleit, hogy csináljanak valamit a gyerekekkel, mert nemcsak az osztálytársaival, a tanáraival is kötözködik, de Pisti apja büszke a gyermekére, hiszen kiállt magáért, ilyen egy igazi férfi.

M. Kitti a bűntudat miatt biozik. Ha iszik vagy ha beszív, nem tudja kontrollálni magát. A reggel első pillanatai olyanok, mint egy atyai pofon, ég a feje a szégyentől, ahogy kinyitja a szemét, jönnek is elő az emlékek, hogy kikkel feküdt le az éjszaka, melyik kirakatot verte be... Tizennyolc éves, de már rengeteg fiúval volt, pénzért is csinálja, a szülei úgysem adnának neki. Ha beszív, akkor eltűnik a szégyen, minden rendbe jön, el lehet kezdeni előlről a dolgokat. Akkor olyan jól érzi magát, hogy csak legyint, holnap is lesz nap, kár lenne elrontani ezt az alkalmat, felhívja a barátnőt, találkoznak, előkerül a Kalinka is.

*

J. Károly azt mondja, neki a felejtés miatt van rá szüksége, mert nem tudja elfelejteni a feleségét, aki félrebaszott, és új párjával elköltözött Pestre. A legrosszabb az egészben, hogy a nő vele is minden este kefélt. Állapotos lett, de mivel már régóta kavart azzal a pesti sráccal, nem tudni, hogy kié a gyerek. Károly meg van győződve arról, hogy a nő az övét hordja a szíve alatt, de nem tud mit tenni, ha ez az asszony valamit a fejébe vesz, az úgy is lesz. Gyönyörű fekete szeme van a nőnek, mint az éjszakában, olyan könnyű elveszni a tekintetében. Nyilvánvaló, hogy már nem lesznek újra egy család, el kell felejteni ezt az egészet, ezért iszik, meg szív, hétköznap megvan nélküle, akkor elég csak a pia, mert van munkája, bútorasztalos a Sirilla bútorgyárban, de hétvégén, amikor szabadideje van, nem bír magával. Kétkedem abban, amit mond, láttam én már az öregasszony háza körül settenkedni hétköznapokon is, tudom, hogy észrevett engem, szándékosan nem nézett rám, ezért úgy tettem, mintha én sem ismertem volna fel.

D. József kamionsofőr volt, leszállékolt nyugdíjas, negyvenéves korában elkezdett romlani a szeme, egy darabig titokban tartotta a dolgot, hiszen három gyerekről kellett gondoskodnia. Egy baleset után alaposan kivizsgálták, és végleg bevonták a jogosítványát. Hüvelykujj vastagságú szemüvege van, de még ezzel is homályosan lát. Minden reggel kivisz a háza elé egy fotelt, abban ül egész nap. Nem sokan szeretnek beszélgetni vele, mert unják már hallgatni a kamionos élményeket. Panaszkodik, hogy nem bír egy helyben megmaradni. A herbál lenyugtatja, ha nem szívná ezt a szart, akkor eldobná a szemüvegét, rátaposna, aztán indulna a nagyvilágba, nem is érdekelné, hová, egyszer meg fogja csinálni, mondja nagy meggyőződéssel. A fiai már nagyok, majd csak kezdenek magukkal valamit, a feleségét meg sohasem szerette, falun az volt a szokás, hogy el kell venni a terhes asszonyt, így alapított ő családot. Mindezt azért sorolja el nekem, hogy lássam, milyen nyomorúságos az élete, kényszerek és megállapodások sorozata, ez nem olyan, mint a tonnás rakományok, amit el kell vinni a-ból b-be, ez mindennapos feladat. Megkérdezem, hogy mi a különbség a kényszer és a kötelező feladat között, mire ő azt feleli, hogy bármikor lekapcsolhatta volna a rakományt, neki most sem parancsol senki.

*

Vannak, akik már tudják, hogy a herbál nem hasznos, és használata nem a boldogsághoz vezet. K. Dávid, becenevén Koca, elmeorvosintézetben is volt a szer miatt. Miután kijött, próbált valami rendszert vinni az életébe,

edzeni kezdett, kocogni, olvasni, munkát keresett, de a régi barátoknál mindig volt egy „dzsóker”. Mielőtt bekerült, rengeteget szívott, reggeltől estig, több héten át, azt mondja, hogy semmire sem emlékszik ebből az időszakból, még arra sem, hogy betört a Kék Acél alatti vegyesboltba, széttört pár üveg piát, majd két csomag szotyolával hazasétált. A rendőrök otthon találtak rá, a földön feküdt, a mentőben dührohamot kapott. Miután kiengedték, egy ideig tartotta magát, de nem volt, aki támogassa az elhatározásban, hiszen szülei, ha nem valamelyik kocsmában voltak, akkor otthon veszekedtek, a barátai pedig, ha kisebb mértékben is, de mindannyian szívtak. Pár héttel később még betépett egyszer, az acélgyár mellett voltak, azt mondja, már a második slukk után úgy érezte, hogy megszállja egy démon, de nem bírta ellenállni, minden egyes slukkkal egy újabb démon kötöttözött belé, és ezek veszekedni kezdtek benne. A barátai azt mondták, hogy köveket dobált, és azoknak magyarázott. Koca egy dolgot sajnál, a memóriáját, ha a konyhából átmegy a szobájába, már elfelejti, hogy mit evett, néha csak járkál az utcán, számolja a lépéseit, nem zavarja, hogy mindenki röhg rajta, neki erre van szüksége, ez nyugtatja meg.

Z. Csenge a szülei nagy reménye volt, hiszen kitűnő érdemjegyekkel zárta a gimnázium első éveit. Először csak bulikban szívott, a barátaival úgy gondolták, hogy mivel ez bio, a roncsoló alkohol helyett inkább ezt fogyasztják. Egy kis idő múlva már hétköznap is tekertek, egyre gyakrabban. Buliztak, sokszor azt sem tudták, kinél keltek fel. Csenge eredményei romlani kezdtek, és hamarosan a szülei is tudomást szereztek igazolatlan hiányzásairól, eltiltották a barátaitól, de akkor már késő volt, a lány függővé vált. Éjjelente tűvé tették érte a várost, mert folyton megszökött hazulról, a szülei kikészültek, önmagukat okolták gyermekük viselkedése miatt, ordibáltak a lánnyal és egymással is. A lány egy ilyen veszekedés alkalmával bökte ki, hogy terhes. Azóta mindig van mellette valaki, ha kell, akkor virasztanak az ajtaja előtt, és lehajtott fejjel hallgatják, ahogy Csenge egyre idegesebben kutatja át a szobáját, hátha talál még anyagot egy könyv alatt vagy az éjjeliszekrény mögött.

*

Most dél van, az Acélgyári út csendes, a közelgő tél már elkezdte lesóványítani a díszfákat, amelyeket hatméterenként ültettek a kolónialakások elé. D. József a foteljében ül, szemüvege az orra elejére csúsztatva, gyors ritmust ver öklével a combján. Alig vannak a járdán, néha kiáll egy ember az

utca közepére, szétnéz, aztán visszamegy a lakásába. A lottózó előtt görnyedt hátú alakok támaszkodnak a falnak, az acélgyár romjai felé néznek, ha nem tudnám, hogy bambulnak, azt hinném, észrevettek valamit a távolban.

Malvin az ablakban könyököl, cigarettázik. Fogadja a köszönésemet, szigorúan végigmér, mélyen a szemembe néz, majd elfordul, jelezve ezzel, hogy nem akar beszélgetni velem. Többször próbáltam már szóra bírni a hajdani bolti eladót, de a kérdéseimre ártatlan, semmitmondó válaszokat kaptam. Kezdetben óvatosnak gondoltam az öregasszonyt, elővigyázatosnak, akinek kötelessége élni a gyanúval, ha fenn akarja tartani mocskos, de jövedelmező üzletét. Azt képzeltem, hogy távoli rokonainak segít ezzel a pénzzel, de ahogy megismertem a droghasználók sorsát, Malvin egyre ellenszenvesebbnek tűnt. Először engem is megtévesztett az ártatlansága, göndör hajából, aranyszínű műanyag keretes szemüvegéből és kötött pulóvereiből hogyan is következtethetne bárki arra, hogy herbállal tömött paketteket rejteget a zsebeibe. Más árusok is vannak az utcában, nekik is jól megy az üzlet, de korántsem annyira, mint Malvinnak. Talán azért, mert a dílerek nagy része, mint ahogy fentebb is írtam, a könnyebb megélhetés reményében folyamodik ehhez a megoldáshoz, keresetét egészíti ki a pénzzel. Akadnak persze olyan árusok is, akik szintén droghasználók, és azért terjesztenek, hogy kielégítsék saját szükségleteiket. A fogyasztók talán jobban megbíznak egy törékeny öregasszonyban, akiről senki sem gondolná, hogy droggal foglalkozik.

Egy férfi megy el mellettem, köszön, de nem néz a szemembe. Hallom, ahogy üdvözli Malvint, váltanak pár szót a mai napról. Hátrafordulok, mindketten engem bámulnak, Malvin arca mintha egy összegyűrt zsebkendő volna, a férfi türelmetlen, hol rám, hol az asszonyra szegezi a tekintetét. A kanyarban már tudom, hogy ezzel a jelenettel fogom befejezni a riportot.